

Per què Portaceli?

RAFA GIL

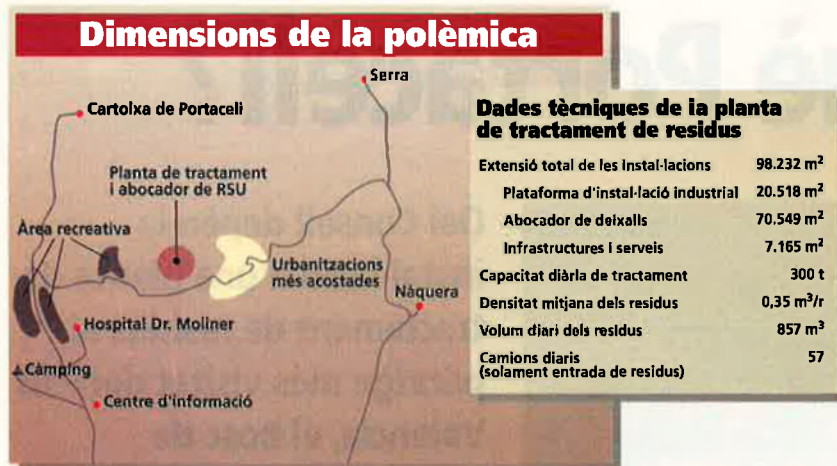
Del Consell depèn la instal·lació d'una planta de tractament de residus al paratge més visitat del País Valencià, el bosc de Portaceli. EL TEMPS ha tingut accés als informes contradictoris del Servei d'Espais Naturals, un dels punts més foscos de l'"afer".

El 23 de novembre de 1994, l'Ajuntament de Serra (Camp de Túria) envia un ofici a la Diputació de València amb una sol·licitud que presentava la promotora Sovalder, SL. L'empresa que representa Wenceslau J. Navarro Doménech pretén aconseguir la declaració d'interès comunitari per a una planta de reciclatge i compostatge de residus sòlids urbans (RSU) i un abocador de deixalles. Cinc dies després, el projecte té entrada en el registre de la Comissió Territorial d'Urbanisme i no és fins el març de l'any següent que n'hi ha informació pública; a través del *Butlletí Oficial de la Província* i d'un anunci al periòdic *Levante-El Mercantil Valenciano*, aquest ja a l'abril de 1995.

Comptat i debatut, una notícia escassa per una instal·lació que ocuparà 98.232 m² al cor del major enclavament forestal de l'àrea metropolitana de València; situada al bosc de Portaceli, la unitat de tractament de RSU ocuparà la partida dels Algepsars de la serra Calderona, a menys de dos quilòmetres de les àrees recreatives Brosseta, el Campillo i Pla de Lluc, a tres quilòmetres del nucli urbà de Nàquera i a 3,4 de Serra. Aquesta és, concretament, la zona de lleure amb més visitants en tot el País Valencià. Sovalder, però, adueix que la qualificació del sòl, tot i no ser urbanitzable, tampoc no preveu cap nivell de protecció. Els terrenys que caldrà expropiar estan integrats per disset parcel·les i el primer propietari és el monestir de la Cartoixa de Portaceli, uns 29 km², seguits dels prop de vint de la família Català Martínez.

Les diligències del projecte, aturades durant quatre mesos, varen fer un salt qualitatiu impor-

ROSANNA PUCHADES

tant; fou just abans de les eleccions autonòmiques del 8 de maig del 95, i quan encara els criteris de l'administració pública només convidaven a pensar que Sovalder hauria de desistir o modificar profundament el plantejament inicial sobre la seua ubicació. El fet, sorprenent, que haja estat la Conselleria de Medi Ambient la que ha capgirat el seu parer, explica que avui les obres estiguen a un pas d'ésser construïdes. Ho ha de confirmar el conseller d'Obres Públiques, Luis Fernando Cartagena, en reunió de Consell amb la resta de membres del Govern; serà la primera decisió dels conservadors en aquesta matèria amb un impacte rellevant damunt el patrimoni paisatgístic valencià.

Abans i després del 28-M. "El nostre informe crec recordar que es tractava d'un full només, una cosa senzilla, superficial, però sí, era clara a dir que aquesta planta de tractament de RSU està fora dels plans estratègics de l'administració i que no s'adequa a la planificació existent." Són paraules de Manuel Tatay, directiu de l'empresa GIRSA adscrita a la Diputació en qüestions de tractament i gestió de residus. L'informe de GIRSA, unes setmanes abans que tingueren lloc els comicis de 1995 a la Generalitat i als ajuntaments, així doncs, era negatiu. Tatay ha declarat a EL TEMPS que, malgrat haver-ho demanat, ni el projecte final ni cap estudi d'impacte ambiental no han estat facilitats a GIRSA, que ja havia manifestat les reserves quan es va conèixer la localització de les obres a la serra Calderona. No és arriscat de pensar, per tant, que la resposta inicial del Govern valencià a Sovalder era negativa: el dia 3 de maig de 1995, cinc dies abans de les eleccions, apareix el primer informe del Servei d'Espais Naturals, departament que pertany a la Direcció General de la Conservació del Medi Natural de la Conselleria de Medi Ambient. Les tècniques del Servei, Margarita Romanillos i Anna Pons, signen tres pàgines on analitzen les dades que el Servei de Programació i Avaluació d'Impacte Ambiental els ha traspassat sobre l'expedient

de Sovalder; aquesta és la conclusió: "L'estudi d'impacte ambiental manca dels raonaments necessaris per justificar l'activitat projectada en aquesta zona, fonamentalment en allò que fa referència a les incidències en un espai natural de caire forestal i d'un intens ús públic recreatiu en l'entorn pròxim de l'àrea dels Algepsars." El document acusa que la promotora no assenyalava localitzacions alternatives, ni el tractament que rebrà una part dels terrenys ja restaurats per la Generalitat des de 1993, i el que pot ser més greu, no especifica l'origen dels residus, ni el trànsit generat pel seu transport, ni té en compte la proximitat a l'Hospital Doctor Moliner. Paradoxalment, a pesar que les obres tenien ja dues contestacions negatives, el 4 de maig Fomento de Construcciones y Contratas, SA (FCC) arriba a un acord amb Sovalder i assumeix la proposta sense alterar l'alternativa originària.

Per què el dia 9 d'agost el mateix Servei i les mateixes responsables tècniques confeccionen un segon informe on abonen una declaració d'impacte ambiental? La nova conclusió diu: "Considerem procedent la possible [subratllat en l'original] formulació d'una declaració d'impacte ambiental favorable a l'esmentat projecte". Gabriel Ballester, cap del Servei d'Espais Naturals, ha comentat a aquest setmanari que la responsabilitat de la declaració positiva és de la Direcció de Qualitat Ambiental: "A nosaltres el tema ens arriba de rebot, perquè el Servei l'únic que fa és oferir uns informes sobre els efectes de la planta i apunta quines conseqüències no han estat previstes per la promotora." Glòria Arandis, directora general de Qualitat Ambiental, dictava el 19 d'octubre la declaració d'impacte ambiental en què la planta de tractament de RSU és estimada com a "acceptable, des del punt de vista ambiental".

Els afectats de 'l'afer Portaceli'. "Administrativament sembla que ja han guanyat la partida." Carles Ferris, portaveu de la Coordinadora per a la Defensa i Promoció de la Serra Calderona, surt a la palestra en començar aquest any; és l'altre compromissari amb qui ningú no havia comptat, el moviment cívic. "No estem en contra de la planta, que trobem necessària, però no volem que la construesquen a la serra Calderona. En qualsevol polígon industrial de la comarca estaria bé; no entenem per què s'entesten a llançar a perdre la integritat ecològica del país." Tampoc el regidor de Medi Ambient de Nàquera, Vicent Pérez, ho comprèn, i així, el ple de l'Ajuntament, que encapçala el Partit Popular, acordà oposar-se a les obres d'FCC. Mentrestant, el també polític del PP Vicent J. Ros, que va rebutjar el projecte quan estava en l'oposició en l'ajuntament de Serra, ara que és l'alcalde afirma que la planta de tractament de RSU "beneficiarà el poble, sens dubte." Ferris, portaveu de la Coordinado-

ra, comenta que “no és un conflicte entre veïns, sinó entre la serra i l’empresa. Els ajuntaments no haurien de deixar-se enlluernar per les possibles contraprestacions que haja promès l’empresa promotora.”

Per la seua banda, la directora de l’Hospital Doctor Moliner, Assumpció Perales, ha declarat a EL TEMPS: “Malgrat que no hem tractat el tema de manera institucional, és evident que tenim un neguit perquè ningú no ens n’havia informat, i una activitat de les característiques de l’obra d’FCC podria tenir efectes greus per als nostres malalts. De moment només hem parlat amb els cartoixans.” I és que el monestir de la Cartoixa de Portaceli, a menys de tres quilòmetres del lloc on la promotora FCC aixecaria la planta de tractament de residus, també ha pres cartes en el joc. El monestir vol aconseguir facultats per negociar amb FCC el pagament de compensacions, més enllà del preu dels terrenys. Per a la Coordinadora, l’actitud de la Cartoixa “continua en la línia especulativa de les seues propietats.”

L’hidra de dos caps. Però precisament el gest de la Cartoixa per formar part del conflicte, quan fins fa unes setmanes no havien demostrat gaire interès, ha mogut la brama que sobre la serra Calderona hi ha l’enfrontament entre les dues grans empreses de tractament de residus del País Valencià, FCC i Agricultores de la Vega, SA (AVA). Perquè és AVA qui està assessorant el monestir cartoixà de Portaceli en una actuació que empara l’article 20.4 de la Llei de Sòl No Urbanitzable, i que si reïx en el seu propòsit, farà que els cartoixans estiguen en condicions de passar part del negoci a l’empresa del sector que tinga una oferta econòmica més atractiva. EL TEMPS ha parlat amb Ramon Martínez, enginyer d’AVA: “No hi ha cap conflicte d’interessos amb FCC, el que succeeix és que la proposta avançava en contra de la voluntat de la Cartoixa, que veia que se li acostava una expropiació forçosa.” Ramon Martínez afirma que va ser la Cartoixa qui acudí a AVA, empresa amb què havien tingut relació uns 25 anys enrere i en què confiaven per poder fer arribar la seua preocupació al conseller d’Obres Públiques: “Luis Fernando Cartagena ha estat sensible i de moment ha paralitzat el projecte. Això és tot.” O gairebé. Jordi Payet, cap de la delegació d’FCC a València, ha volgut aclarir alguns aspectes de la construcció plantejada per l’empresa: “En aquests moments és

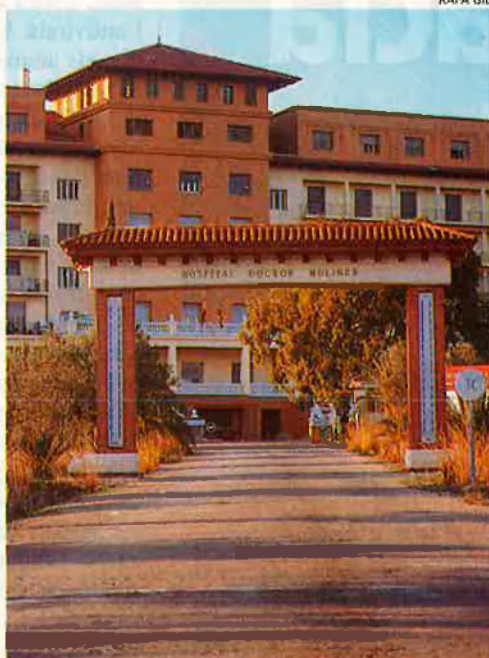
RAFA GIL

La voluntat d’ajornar el projecte que la Cartoixa de Portaceli (dalt) ha fet valer és vista per la Coordinadora en Defensa de la Serra Calderona com una simple maniobra per traure’n profit. L’Hospital Dr. Moliner (baix) també sembla agrair aquest temps de reflexió, mentre prepara un estudi de les conseqüències que una minva de la qualitat ambiental causaria sobre els malalts del centre.

una proposta conjunta de Sovalder-FCC, que ja té la declaració d’impacte ambiental positiva.” La Coordinadora assegura que només el 40% del material serà reciclat, i qualifica la planta d’“abocador d’amagat”. “FCC dóna servei a quasi 10 milions de ciutadans dins i fora de l’estat espanyol –afirma Payet–, la nostra professionalitat està per damunt de tota desconfiança; però n’hi ha més: nosaltres ens hem reunit amb la Coordinadora i he de dir que les seues dades són equivocades, perquè no saben diferenciar entre un femater i una planta de reciclatge. Fins i tot han fet bona la xifra de 100 camions diaris, que han publicat alguns periòdics, encara que si fem la divisió en surten uns quinze!” Payet, finalment, ha acceptat la possibilitat d’un xoc d’interessos amb AVA: “Jo no entraré en aquest tema, només crec que sací ha de funcionar la lliure competència. Un monopoli no seria gens beneficiós per al sector.”

I la serra Calderona? En el cas que el Consell concedira la declaració d’interès comunitari, encara tindria una oportunitat; seria l’última, això sí. Els responsables de la Coordinadora, juntament amb alguns membres de partits polítics, apunten que els terrenys en qüestió seran qualificats d’acord amb el nivell de protecció que figure en el Pla d’Ordenació de Recursos Naturals, a càrrec de la Conselleria de Medi Ambient. Les obres de la planta podrien ser aturades amb al·legacions contra l’impacte negatiu en l’enclavament natural, posat que la qualificació podria impedir cap ús del territori que no siga forestal. Serà en els pròxims mesos; ara com ara, el dicteri irregular de l’administració, l’enfrontament entre ajuntaments i empreses i la contestació creixent de corrents d’opinió contraris al projecte fan albirar un període de negociacions per tal que el tractament dels residus i la defensa del medi natural valencià troben un espai d’entesa.

Victorià Jiménez

RAFA GIL